

Nr 35.

Ankom till riksdagens kansli den 4 maj 1923 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ändring i bestämmelserna om gottgörelse åt arrendatorer av kronans jordbruksdomäner och prästerskapets löneboställen för odlings- och täckdikningsarbeten m. m.

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 152, av hr *Johanson* i Hallagården har hemställts, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och därav föranlett förslag angående sådan ändring av bestämmelserna om gottgörelse till arrendatorer av kronans jordbruksdomäner och prästerskapets löneboställen för verkställda större odlings- eller täckdikningsarbeten och därmed jämförliga företag, att dessa arrendatorer dels bliva inbördes likställda i fråga om form och sätt för gottgörelsefrågans prövning, dels erhålla gottgörelse såväl för materialkostnad som för planläggnings-, kontroll- och avsyningskostnader.

Beträffande de skäl, som anförts för denna hemställan, tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

De av motionären berörda författningsrum äro i hithörande delar av följande lydelse:

26 § förordningen den 15 september 1911 (S. F. S. nr 89) angående utarrendering av prästerskapets löneboställen:

»Arrendekontraktet skall innehålla uttrycklig bestämmelse därom, att, om arrendator vill för det arrenderade området eller viss del därav i väsentlig mån förändra sättet för jordens torrläggning eller önskar anlägga ängsvattnings, sådant endast må ske efter av sakkunnig person uppgjord plan, som av domkapitlet

godkännes. För dylikt företag liksom för större odlings- och täckdikningsarbeten, varav bostället tillskyndas synnerlig fördel, men arrendatorn under sin arrendetid ej kan tillgodogöra sig en kostnaden motsvarande inkomst, må efter synerättens prövning gottgörelse tilläggas arrendatorn antingen genom nedsättning i arrendavgifterna för de närmaste åren eller vid boställets avträdande, av den nye arrendatorn. I det kontrakt, som avslutas med den nye arrendatorn, skall intagas uttrycklig bestämmelse om skyldighet för honom att gälda den ersättning, som synerätten fastställt eller kan komma att fastställa till utgörande av den nye arrendatorn.

På samma sätt skall den ersättning för tegelrör, som även eljest enligt lag må tillkomma arrendatorn, gottgöras honom; och skall uttrycklig bestämmelse intagas i arrendekontraktet om arrendatorns skyldighet att mottaga gottgörelse i denna ordning»,

samt 21:o i kungörelsen den 4 juni 1908 (S. F. S. nr 52) angående förändrade grunder för förvaltningen av kronans jordbruksdomäner:

»Arrendekontraktet skall innehålla uttrycklig bestämmelse därom, att, om arrendator vill för det arrenderade området eller viss del därav i väsentlig mån förändra sättet för jordens torrläggning, eller önskar anlägga ängsvattning, sådant endast må ske efter av sakkunnig person uppgjord plan, som av domänstyrelsen godkännes. För dylikt företag liksom för större odlings- eller täckdikningsarbeten, varav egendomen tillskyndas synnerlig fördel, men arrendator under sin arrendetid ej kan tillgodogöra sig en kostnaden motsvarande inkomst, må efter domänstyrelsens prövning gottgörelse arrendator tilläggas genom skäligen minskning i ett eller flera års arrendavgift.

På samma sätt skall den ersättning för tegelrör, som även eljest enligt lag må tillkomma arrendatorn, gottgöras honom; och skall uttrycklig bestämmelse intagas i arrendekontraktet om arrendatorns skyldighet att mottaga gottgörelse i denna ordning.»

Utskottet.

I likhet med motionären finner utskottet den nuvarande anordningen, att uti motionen avsedda frågor om ersättning åt arrendatorer av prästerskapets löneboställen skola handläggas av synerätt, vara förenad med avsevärda olägenheter. Utskottet tillåter sig emellertid framhålla, att denna fråga i annan ordning blivit föremål för uppmärksamhet. Sakkunniga för revision av förordningen angående utarrendering av prästerskapets löneboställen har nämligen i sitt den 28 februari 1923 avgivna betänkande (Statens offentliga utredningar 1923: 12, Ecklesiastikdepartementet) föreslagit, att länsstyrelsen skulle övertaga synerättens berörda befogenhet. Då detta spörsmål alltså redan kommit under Kungl. Maj:ts prövning, finner utskottet motionärens hemställan i denna del icke påkalla någon riksdagens åtgärd.

Utskottet — som vid motionens behandling jämväl tagit del av

vissa upplysningar rörande det förfarande, som tillämpas vid avsyning i nu ifrågavarande fall å kronans arrendegårdar — har emellertid i detta sammanhang velat uttala önskvärdheten av att vederbörande myndigheter tillse, att detta förfarande såväl beträffande sistnämnda gårdar som prästerskapets löneboställen för framtiden anordnas på ett i möjligaste mån praktiskt och ekonomiskt sätt.

Vad slutligen angår motionärens förslag i syfte att ersättning, varom här är fråga, jämväl skulle komma att utgå för planlägnings-, kontroll- och avsyningskostnader, finner utskottet ej skäl föreligga att ifrågasätta någon förändring av gällande bestämmelser i dylik riktning.

I anslutning till det ovan anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion II: 152 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 4 maj 1923.

På jordbruksutskottets vägnar:

O. NILSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Hellström, P., Persson, Nils, Boberg, Ingeström, Å., Elisson, Dalberg, Eriksson* i Ljusdal och greve *Wachtmeister* samt
från andra kammaren: herrar *Nilsson* i Tånga, *Olsson* i Broberg, frih. *Hermelin, Aarnseth, Lundström, Björk* och *Pettersson* i Stäringe.
